

Krzysztof Madej, wicedyrektor Departamentu Dziennika Ustaw i Tekstów Jednolitych w Rządowym Centrum Legislacji. W latach 2010–2014 główny legislator w Departamencie Prawa Społecznego w Rządowym Centrum Legislacji. Członek Polskiego Towarzystwa Legislacji. Od 2013 r. prowadzi zajęcia na aplikacji legislacyjnej. Autor publikacji z zakresu prawa społecznego oraz współautor komentarza do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Współwyróżniony Zespołową Nagrodą II stopnia Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu za osiągnięcia uzyskane w dziedzinie naukowo-badawczej w 2007 r.; ORCID: 0009-0003-7061-0074.

ARTYKUŁY

Termin realizacji upoważnień ustawowych dla aktów wydawanych cyklicznie

Krzysztof Madej

1. Wprowadzenie

Redakcja przepisów upoważniających do wydawania aktów wykonawczych jest kształtowana od lat, wydaje się więc, że ich interpretacja nie powinna przysparzać trudności. W doktrynie i orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego można odnaleźć wiele komentarzy i opracowań, jak również orzeczeń, w których szczegółowo omawiane są kwestie związane ze sposobem formułowania i interpretacji upoważnień ustawowych, w szczególności dotyczących sposobu określania zakresu spraw przekazanych do uregulowania oraz wytycznych dotyczących treści aktu¹.

Niniejszy artykuł koncentruje się na zagadnieniu, które – jak się wydaje – nie było dotąd przedmiotem szerszej analizy, a mianowicie na kwestii sposobu określania i interpretacji terminu realizacji upoważnienia ustawowego. Zostanie w nim podjęta próba opisanie i analizy praktyki realizacji

1 Zob. np. K. Działocha, *Komentarz do artykułu 92 [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. II*, red. L. Garlicki, Warszawa 2001; M. Wiącek, *Komentarz do art. 92 [w:] Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243*, red. L. Bosek, M. Safjan, Warszawa 2016; S. Wronkowska, *Model rozporządzenia jako aktu wykonawczego do ustaw w świetle konstytucji i praktyki [w:] Konstytucyjny system źródeł prawa w praktyce*, red. A. Szmyt, Warszawa 2005; B. Skwara, *Rozporządzenie jako akt wykonawczy do ustawy w polskim prawie konstytucyjnym*, Warszawa 2010; M. Salamończyk, *Upoważnienie ustawowe do zmiany lub uchylecia rozporządzenia zawarte w odrębnym przepisie niż podstawowy przepis upoważniający [w:] Dobre praktyki legislacyjne*, https://rcl.gov.pl/arttykul_08/ (dostęp: 11 maja 2023 r.); J. Knapieńska, *Konstytucyjne zasady formułowania upoważnień ustawowych [w:] Doskonalenie i standaryzacja procesu legislacyjnego – dobre praktyki opracowane w ramach projektu LEGIS*, Warszawa 2019; *Proces prawotwórczy w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego Wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego dotyczące zagadnień związanych z procesem legislacyjnym. Część II*, Warszawa 2015, <https://trybunal.gov.pl/publikacje/e-publikacje> (dostęp: 11 maja 2023 r.); wyr. TK z dnia 18 września 2006 r., (K 27/05, OTK ZU nr 8/A/2006, poz. 105); wyr. TK z dnia 26 października 1999 r., (K 12/99, OTK ZU nr 6/1999, poz. 120).

upoważnień ustawowych zawierających wskazanie terminu dla organu wydającego akt.

Główny nacisk zostanie położony na kwestię realizacji upoważnień do wydania rozporządzeń. Warto jednak podkreślić, że pewne wątpliwości budzą także przepisy stanowiące podstawę ogłaszania innych aktów prawnych, w szczególności obwieszczeń i komunikatów. Wątpliwości te mają nieco inny charakter, dlatego zostaną omówione odrębnie.

2. Uwagi ogólne

Zgodnie z art. 92 ust. 1 zd. pierwsze Konstytucji² rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Jednocześnie w art. 88 ust. 1 Konstytucja stanowi, że warunkiem wejścia w życie rozporządzeń, podobnie jak ma to miejsce w przypadku ustaw i aktów prawa miejscowego, jest ich ogłoszenie, którego zasady i tryb określa ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych³.

Mając na względzie wykonawczy charakter rozporządzenia, należy zaznaczyć, że z punktu widzenia systemu prawnego sprawą bardzo istotną jest to, aby przepisy rozporządzenia wchodziły w życie razem z przepisami ustawy. Jak wskazuje się w § 127 „Zasad techniki prawodawczej”⁴, rozporządzenie powinno wchodzić w życie w dniu wejścia w życie ustawy, na podstawie której jest ono wydawane. „W ten sposób w tym samym dniu mogą zacząć funkcjonować instytucje przewidziane ustawą oraz mogą być realizowane zawarte w niej normy, a zatem realny staje się cały założony przez ustawodawcę program legislacyjny”⁵. „Każde opóźnienie w wydaniu aktu

2 Ustawa dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.); dalej: Konstytucja.

3 Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461); dalej: ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

4 Załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283); dalej: „Zasady techniki prawodawczej”.

5 S. Wronkowska, M. Zieliński, *Komentarz do Zasad Techniki Prawodawczej*, Warszawa 2021, s. 230.

wykonawczego (przynajmniej w tych sytuacjach, w których upoważnienie ma charakter obligatoryjny) jest utrudnieniem dla odbiorców informacji o ustanowionych normach prawnych. Jest to oczywiście również utrudnienie dla prawodawcy, gdyż opóźnienia w wydawaniu aktów wykonawczych powodują, że «instytucje przewidziane w ustawach nie mogą działać należycie lub pozostają martwe»⁶.

W celu zapewnienia możliwości wydawania aktów w terminie, który pozwoli, aby akt wykonawczy mógł wejść w życie wraz z przepisami ustawy, wprowadzono szereg regulacji, zarówno ustawowych, jak i regulaminowych.

Zgodnie z art. 7 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych akty normatywne wydawane na podstawie ustaw można ogłaszać w okresie od dnia ogłoszenia danej ustawy, a przed dniem jej wejścia w życie⁷. Przepis upoważniający do wydania rozporządzenia stanowi swego rodzaju wyjątek, ponieważ jest to jeden z nielicznych przypadków, gdy na podstawie przepisu, który jeszcze nie wszedł w życie, organ może wykonywać swoje zadania⁸. Pamiętajmy bowiem, że zgodnie z art. 7 Konstytucji organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Art. 7 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych daje organowi upoważnionemu możliwość realizacji obowiązku wydania aktu wykonawczego w terminie, który pozwala na jego wejście w życie wraz z ustawą. Przepis upoważniający jest już bowiem wówczas elementem systemu⁹. Akt taki z oczywistych względów nie może wejść w życie wcześniej niż ustawa, organ może jednak wydać rozporządzenie i skierować je do ogłoszenia, a organ wydający Dziennik Ustaw ogłosić takie rozporządzenie w czasie, gdy formalnie jeszcze nie wszedł w życie przepis zawierający upoważnienie ustawowe.

6 G. Wierczyński, *Udostępnianie informacji jako warunek skutecznej działalności prawotwórczej*, Gdańsk 2015 s. 140; zob. też. S. Wronkowska, *Opóźnienia w wydawaniu aktów wykonawczych i ich wpływ na funkcjonowanie porządku prawnego*, „Przegląd Legislacyjny” 2002, nr 2, s. 46–52.

7 Warto tutaj zauważyć, że zgodnie z § 128 ust. 1 „Zasad techniki prawodawczej” rozporządzenie można wydać (dopiero) po dniu ogłoszenia ustawy, w której jest zamieszczony przepis upoważniający do jego wydania, a przed dniem wejścia w życie tej ustawy. Mamy zatem różnicę jednego dnia między terminem wskazanym w ustawie a terminem wskazanym w „Zasadach techniki prawodawczej”. Jest to oczywista sprzeczność „Zasad techniki prawodawczej” z przepisem ustawy. Uzupełniając, pragnę wskazać, że w praktyce akty wykonawcze w takim przypadku są ogłaszane najwcześniej po ogłoszeniu ustawy.

8 Zob. M. Wiącek, *op. cit.*, s. 179.

9 Zob. post. TK z dnia 10 lipca 2012 r., (SK 25/10, OTK-A 2012, nr 7, poz. 88).

W systemie prawnym można odnaleźć również regulacje określające zasady przygotowywania projektów aktów prawnych, których celem jest wskazanie konieczności rozpoczęcia prac nad aktami wykonawczymi na jak najwcześniejszym etapie prac nad projektem ustawy.

Zgodnie z § 13 „Zasad techniki prawodawczej” projekty rozporządzeń o znaczeniu podstawowym dla funkcjonowania ustawy przygotowuje się jednocześnie z projektem tej ustawy. Podobna regulacja znajduje się w § 60 ust. 3 pkt 7 Regulaminu pracy Rady Ministrów¹⁰, zgodnie z którym jeżeli projekt ustawy przewiduje wydanie aktów wykonawczych, do wniosku o rozpatrzenie projektu ustawy przez Stały Komitet Rady Ministrów dołącza się projekty aktów wykonawczych o podstawowym znaczeniu dla regulacji określonych w projekcie ustawy. W przypadku projektu ustawy, która ma na celu wdrożenie prawa Unii Europejskiej, powyższy obowiązek dotyczy wszystkich projektów aktów wykonawczych, których obowiązek jest przewidziany w projektowanej ustawie. Obowiązek dołączania projektów rozporządzeń do projektu ustawy został w Regulaminie pracy Rady Ministrów w sposób analogiczny uregulowany na etapie komisji prawniczej i na etapie Rady Ministrów¹¹.

Konsekwentnie, zgodnie z § 34 ust. 4 i 4a Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej¹², do uzasadnienia wniesionego przez Radę Ministrów projektu ustawy dołącza się projekty podstawowych aktów wykonawczych, z tym, że do uzasadnienia projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej wniesionego przez Radę Ministrów dołącza się projekty wszystkich aktów wykonawczych, których obowiązek wydania przewiduje projekt ustawy.

Upoważnieniu do wydania rozporządzenia można nadać charakter obligatoryjny albo fakultatywny. Obowiązek dostatecznie wczesnego ogłoszenia aktu wykonawczego odnosi się rzecz jasna do rozporządzeń wydawanych na podstawie upoważnienia o charakterze obligatoryjnym. Jest to szczególnie istotne w przypadku, gdy przepisy rozporządzenia określają tryb realizacji praw przyznanych w ustawie, np. wypłaty świadczeń pieniężnych. W doktrynie podkreśla się, że w przypadku upoważnień obligatoryjnych, jeżeli organ nie zrealizuje obowiązku wydania aktu wykonawczego w terminie, od tego dnia można mówić o zaniechaniu legislacyjnym w rozumieniu art. 417¹ § 4

10 Uchwała z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348); dalej: Regulamin pracy Rady Ministrów.

11 Zob. § 72 ust. 2 pkt 3 i § 83 ust. 2 pkt 7 Regulaminu pracy Rady Ministrów.

12 Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2022 r. poz. 990, z późn. zm.).

Kodeksu cywilnego¹³, a w efekcie może to stanowić podstawę roszczenia odszkodowawczego za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie władzy publicznej¹⁴.

Warto ponadto zaznaczyć, że zgodnie z art. 14c pkt 9 ustawy o Radzie Ministrów¹⁵ jednym z obowiązków Rządowego Centrum Legislacji, które zapewnia obsługę prawną Rady Ministrów, jest monitorowanie wydawania przez organy administracji rządowej przepisów wykonawczych do ustaw. Rządowe Centrum Legislacji realizuje ten obowiązek, w szczególności udostępniając wykaz upoważnień ustawowych wraz z informacją o statusie ich realizacji na powszechnie dostępnej stronie Publicznego Portalu Informacji o Prawie¹⁶.

Analizując treść upoważnień ustawowych, warto jednak zwrócić uwagę na dwa wyjątki, które nieco modyfikują zasadę określoną w przytoczonym § 127 „Zasad techniki prawodawczej”, wskazującą, że rozporządzenie powinno wchodzić w życie w dniu wejścia w życie ustawy, na podstawie której jest ono wydawane.

Pierwszy odnosi się do przypadków, gdy ustawodawca czasowo utrzymuje w mocy akt wykonawczy wydany na podstawie dotychczasowych przepisów. W takim przypadku wyżej opisany obowiązek wydania aktu wykonawczego na podstawie nowego lub zmienionego upoważnienia ustawowego ulega modyfikacji wynikającej z przepisu przejściowego określającego termin utrzymania w mocy dotychczasowych przepisów.

Drugi przypadek odnosi się do przepisów, które są wydawane cyklicznie, w ustawowo określonym terminie. Część z tych przepisów ma charakter obligatoryjny, ale są jednak również upoważnienia fakultatywne tego rodzaju. Interpretacja terminu określonego w upoważnieniu, jak się okazuje, może budzić wątpliwości i jest powodem braku jednolitości w systemie prawnym. W następnym rozdziale skoncentruję się właśnie na tej grupie aktów wykonawczych, jako budzących najwięcej wątpliwości.

13 Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.); dalej: Kodeks cywilny.

14 Zob. G. Wierczyński, *Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz*, Warszawa 2016, komentarz do § 127 „Zasad techniki prawodawczej”.

15 Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2022 r. poz. 857).

16 Zob. <https://ppiop.rcl.gov.pl/index.php?r=upowaznienia/index> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

3. Rozporządzenia wydawane cyklicznie

3.1. Wprowadzenie

Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia, zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Podstawowe sposoby formułowania upoważnień ustawowych określono w „Zasadach techniki prawodawczej”. W zależności od charakteru upoważnienia do wydania rozporządzenia wskazuje się, że organ „określi”¹⁷ lub „może określić” „w drodze rozporządzenia”¹⁸ dany zakres spraw przekazanych do uregulowania, uwzględniając wytyczne. W systemie prawnym można odnaleźć jednak przypadki upoważnień do wydawania corocznie aktów wykonawczych, w których ustawodawca określa także termin. Rodzi się wówczas pytanie, co oznacza sformułowanie, że organ „określa, w drodze rozporządzenia, w terminie” dany zakres spraw. Wątpliwości budzi to, kiedy możemy uznać, że przytoczony przepis zawierający upoważnienie ustawowe został poprawnie (w terminie) wykonany. Niejasne jest także, czy na sposób interpretacji wskazanego terminu wpływa to, że dane rozporządzenie jest obligatoryjne bądź fakultatywne. Przypomnijmy, że analizując proces tworzenia prawa, możemy tutaj rozważyć kilka etapów, których zakończenie może być brane pod uwagę przy ocenie terminowej realizacji ustawowego obowiązku.

Pierwszym z nich jest data wskazana w tytule aktu, a więc data jego wydania przez upoważniony organ. W przypadku aktów wydawanych przez organ jednoosobowy jest to data podpisania aktu. Odrębnie należy przy tym rozważać akty wydawane w porozumieniu z innym organem. W tej sytuacji bowiem należy uwzględnić także podpis organu współuczestniczącego w wydaniu aktu¹⁹.

17 W praktyce można znaleźć przypadki, gdy ustawodawca w upoważnieniu ustawowym posługuje się także innym określeniem, w szczególności „ustala, w drodze rozporządzenia” – zob. art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207).

18 Zob. § 68 ust. 3 „Zasad techniki prawodawczej”.

19 Zgodnie z § 120 ust. 3 zd. drugie „Zasad techniki prawodawczej” jeżeli rozporządzenie jest wydawane wspólnie albo w porozumieniu z innym organem, za datę rozporządzenia przyjmuje się datę jego podpisania przez organ współuczestniczący w wydaniu tego rozporządzenia. Organ współuczestniczący w wydaniu rozporządzenia podpisuje je w drugiej kolejności.

W przypadku rozporządzeń wydawanych przez organ kolegialny, w szczególności przez Radę Ministrów lub Krajową Radę Radiofonii i Telewizji, datą aktu jest dzień przyjęcia treści aktu odpowiednio na posiedzeniu lub w trybie obiegowym. Data przyjęcia aktu jest wówczas podawana w tytule rozporządzenia jako data aktu niezależnie od daty jego podpisania.

Można teoretycznie przyjąć, że data aktu wskazuje moment podjęcia decyzji przez organ wydający, a co za tym idzie, czytając literalnie treść upoważnienia, datę realizacji obowiązku określenia spraw objętych zakresem spraw przekazanych do uregulowania w drodze rozporządzenia. Należy jednak przypomnieć przepis Konstytucji, która stanowi w art. 87, że warunkiem wejścia w życie rozporządzeń jest ich ogłoszenie, którego zasady i tryb określa ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych. Jest to warunek konieczny skutecznej realizacji upoważnienia. Zgodnie z art. 15 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych podstawą do ogłoszenia aktu normatywnego lub innego aktu prawnego jest akt w formie dokumentu elektronicznego opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym przez upoważniony do wydania aktu organ. W przypadku rozporządzenia Rady Ministrów jest to Prezes Rady Ministrów. Rozporządzenie po podpisaniu jest kierowane do ogłoszenia do Rządowego Centrum Legislacji, które niezwłocznie publikuje dany akt w Dzienniku Ustaw. Z chwilą ogłoszenia taki akt wchodzi do systemu prawnego. W doktrynie wskazuje się niekiedy, że od tego momentu akt obowiązuje²⁰. Warto także podkreślić, że od tego momentu jakakolwiek zmiana treści rozporządzenia jest możliwa wyłącznie w formie, odpowiednio, rozporządzenia zmieniającego albo obwieszczenia o sprostowaniu błędu.

20 W doktrynie wykształciły się dwie szkoły teorii prawa:

- 1) tzw. szkoła warszawska, która utożsamia pojęcie wejścia w życie z pojęciem obowiązywania aktu prawnego, oraz
- 2) tzw. szkoła poznańska (poznańsko-szczecińska), która wskazuje, że akt może obowiązywać jeszcze przed wejściem w życie – wraz z dokonaniem ostatniej w łańcuchu stanowienia prawa czynności konwencjonalnej.

Zob. M. Jędrzejczak, *Wejście w życie a obowiązywanie aktu normatywnego*, „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu” 2012, nr 2, s. 61–75. Więcej na ten temat zob. np.: G. Wierczyński, „Obowiązywanie” a „wejście w życie” – uwagi polemiczne, „Państwo i Prawo” 2007, nr 2, s. 108–112; P. Grabowski, M. Hermann, O normatywnym charakterze przepisów o wejściu w życie, „Państwo i Prawo” 2006, nr 9, s. 69.

Ostatnim momentem, który może być brany pod uwagę z punktu widzenia terminu realizacji upoważnienia ustawowego, jest data wejścia w życie aktu wykonawczego. Innymi słowy – można rozważać, czy akt wykonawczy nie powinien zostać wydany i ogłoszony w dniu, który zapewni możliwość jego wejścia w życie w terminie wskazanym w upoważnieniu. Mając na względzie brzmienie przytaczanego już § 127 „Zasad techniki prawodawczej”, zgodnie z którym – w przypadku gdy przepis upoważniający wskazuje na obowiązek określenia w drodze rozporządzenia danego zakresu spraw – rozporządzenie powinno wchodzić w życie w dniu wejścia w życie ustawy, na podstawie której jest ono wydawane, należałoby zakładać, że jeśli przepis upoważnienia wskazuje na obowiązek określenia zakresu spraw w danym terminie, oznacza to, że jest to także najpóźniejsza data wejścia w życie tych regulacji.

Reasumując, rozstrzygnięcia wymaga, czy wyżej wymieniony ustawowy termin określenia w drodze rozporządzenia odnosi się do momentu wejścia w życie przepisów objętych zakresem regulacji, do ogłoszenia w dzienniku urzędowym czy też do momentu wydania rozporządzenia, a w przypadku rozporządzenia Rady Ministrów – przyjęcia treści rozporządzenia przez Radę Ministrów.

Aby lepiej zobrazować te wątpliwości, spróbujemy przeanalizować kilka przykładów.

3.2. Analiza praktyki

Jako pierwszy przykład wskaźmy art. 2 ust. 5 zd. pierwsze ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, zgodnie z którym jeżeli Rada Dialogu Społecznego nie uzgodni w określonym terminie²¹ wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym oraz nie ustali wysokości minimalnej stawki godzinowej w roku następnym, Rada Ministrów ustala²²,

21 Zgodnie z art. 2 ust. 2 Rada Ministrów, w terminie do dnia 15 czerwca każdego roku, przedstawia Radzie Dialogu Społecznego w szczególności propozycję wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym oraz propozycję wysokości minimalnej stawki godzinowej w roku następnym wraz z terminem zmiany tych wysokości. Rada Dialogu Społecznego, po otrzymaniu propozycji i informacji, uzgadnia wysokość minimalnego wynagrodzenia oraz ustala wysokość minimalnej stawki godzinowej w terminie 30 dni od dnia otrzymania propozycji i informacji.

22 W przeciwieństwie do najczęstszych sytuacji, w przytoczonym przykładzie wskazano, że Rada Ministrów „ustali”, a nie „określi”, w drodze rozporządzenia, dany zakres spraw. Należy jednak uznać, że z punktu widzenia naszych rozważań nie ma to istotnego znaczenia.

w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 września każdego roku, wysokość minimalnego wynagrodzenia w roku następnym, a także wysokość minimalnej stawki godzinowej w roku następnym wraz z terminem zmiany tych wysokości.

Analiza aktów wykonawczych wydanych na podstawie tego przepisu wskazuje, że prawodawca w żadnym przypadku nie rozważał w trakcie prac nad projektem możliwości wejścia w życie przedmiotowego aktu do dnia 15 września. We wszystkich rozporządzeniach wydanych na podstawie tego upoważnienia wskazywano jednoznacznie, że przepisy wchodzą w życie z dniem 1 stycznia następnego roku. Warto przy tym zauważyć, że przepis upoważniający nie wyklucza takiej możliwości. W ustawie wskazano bowiem jedynie, że przepisy mają regulować kwestię wynagrodzenia „w roku następnym”, a więc regulacje będą stosowane w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia. Nie można także zakładać, że nowe rozporządzenie uchylałoby rozporządzenie wydane w roku poprzednim, ponieważ odnosiło się ono do innego zakresu regulacji – do wysokości wynagrodzenia za inny okres.

Sposób realizacji przedmiotowego upoważnienia pozwala stwierdzić, że przyjęto w tym przypadku interpretację, iż ustawowy termin realizacji obowiązku „ustalenia, w drodze rozporządzenia, w terminie” odnosi się do momentu ogłoszenia aktu w dzienniku urzędowym. Co warte podkreślenia, rozporządzenia były ogłaszane nawet dnia następnego po przyjęciu aktu przez Radę Ministrów. Tak wyjątkowo krótki termin jednoznacznie świadczy o tym, że koncentrowano się na ogłoszeniu aktu w terminie określonym w upoważnieniu²³. Można założyć, że odrzucono interpretację wskazującą, że wystarczy fakt przyjęcia aktu przez Radę Ministrów. Należy jednak także zaznaczyć, że jednoznacznie odrzucono interpretację wskazującą, iż termin określony w upoważnieniu ustawowym odnosi się do daty wejścia aktu wykonawczego w życie.

Jako kolejny przykład do analizy wykorzystajmy art. 30ha ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw²⁴. Zgodnie z wymienionym przepisem minister właściwy do spraw klimatu określa do dnia 31 grudnia każdego roku, w drodze rozporządzenia,

23 Trzynastokrotnie treść rozporządzenia była przyjmowana przez Radę Ministrów w dniach 11–14 września, z czego aż sześciokrotnie 13 lub 14 września.

24 Dz. U. z 2022 r. poz. 1315 z późn. zm.

przy uwzględnieniu danych zgromadzonych przez Krajowy ośrodek bilansowania i zarządzania emisjami w Krajowej bazie o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji, prowadzonej na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji²⁵, a także innych dostępnych danych naukowych, wskaźnik emisji gazów cieplarnianych dla energii elektrycznej na następny rok kalendarzowy.

Mamy tutaj do czynienia z upoważnieniem obligatoryjnym, w którym termin wskazany w upoważnieniu przypada w przeddzień początku okresu objętego jego zakresem. Dotychczas wydano dwa rozporządzenia na przytoczonej podstawie²⁶. Oba rozporządzenia zostały wydane 15 grudnia odpowiednio 2021 i 2022 r. Jednocześnie w obu przypadkach prawodawca jako termin wejścia w życie wskazał jednoznacznie dzień 31 grudnia. W uzasadnieniu projektu rozporządzenia z 2022 r. napisano, że wejście rozporządzenia z dniem 31 grudnia 2022 r. wynika „z faktu, że określa ono wskaźnik emisji gazów cieplarnianych dla energii elektrycznej na 2023 r.”²⁷. Należy jednak zauważyć, że biorąc pod uwagę okres stosowania rozporządzenia, mogło ono przy takim założeniu wejść w życie z dniem 1 stycznia, podobnie jak ma to miejsce w przypadku wyżej wskazanych aktów wykonawczych do ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Nie można zatem wykluczyć, że w pracach brano pod uwagę nie tyle początek stosowania regulacji, ile ustawowy termin wskazany w upoważnieniu, tj. dzień 31 grudnia²⁸.

Kolejnym przedmiotem analizy jest art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej²⁹, zgodnie z którym Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, corocznie, w terminie do dnia 31 grudnia, stawkę zwrotu podatku na 1 l oleju napędowego na rok następny, mając na

25 Dz. U. z 2022 r. poz. 673.

26 Przepis został dodany przez art. 1 pkt 23 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1642), który wszedł w życie z dniem 22 września 2021 r.

27 Serwis Rządowy Proces Legislacyjny (RPL), <https://legislacja.gov.pl/projekt/12366950/katalog/12934639#12934639> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

28 Zob. też W. Zając, *Określanie dnia wejścia w życie oraz utraty mocy ustaw i rozporządzeń z użyciem zwrotu „z dniem” – uwarunkowania konstytucyjnego systemu źródeł prawa a praktyka legislacyjna*, „Przegląd Legislacyjny” 2014, nr 3, s. 43–56.

29 Dz. U. z 2023 r. poz. 356.

względnie projekt ustawy budżetowej na następny rok i obowiązującą stawkę podatku akcyzowego od oleju napędowego.

Przepis był nowelizowany w 2018 r. ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej³⁰, którą wydłużono pierwotny termin – 30 listopada. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że zmiana „związana jest z krótkim obecnie czasem na procedowanie projektu rozporządzenia w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju na rok następny, co wynika z terminu, w jakim Komisja Europejska ogłasza kurs euro niezbędny do wyliczenia tej stawki. Kurs euro niezbędny do wyliczenia stawki zwrotu podatku określany jest na dzień 1 października danego roku, a jego publikacja następuje kilka dni później”³¹.

Analiza przepisów wykonawczych wydanych przed wyżej wymienioną nowelizacją ustawy wskazuje, że akt był wielokrotnie wydawany po dniu 30 listopada. Mając na względzie praktykę oraz argumenty przedstawione w przytoczonym powyżej uzasadnieniu ustawy zmieniającej, naszą uwagę skoncentrujemy na przypadkach rozporządzeń wydawanych po wejściu w życie nowelizacji upoważnienia. Z tego punktu widzenia warto zwrócić uwagę na akty wydane w 2019 i 2020 r. Zostały one ogłoszone odpowiednio 23³² i 31³³ grudnia. Co jednak istotne z punktu widzenia naszych rozważań, w obu przypadkach rozporządzenia zostały przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 18 grudnia i wskazywały jednocześnie 14-dniowe *vacatio legis*. Jak można policzyć, już w dniu przyjęcia aktu przez Radę Ministrów nie było możliwości wejścia w życie przepisów przed dniem 31 grudnia³⁴. Należy zatem założyć, że w obu przypadkach uważano, iż do realizacji w terminie przepisu upoważniającego wystarczy fakt ogłoszenia aktu w Dzienniku Ustaw.

30 Dz. U. poz. 2247.

31 Zob. druk nr 2914, źródło <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2914> (dostęp: 11 maja 2023 r.)

32 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2020 r. (Dz. U. poz. 2489).

33 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2021 r. (Dz. U. poz. 2435).

34 W przypadku ogłoszenia aktu 18 grudnia wchodziłby on w życie z dniem 2 stycznia następnego roku.

Zupełnie inne wnioski płyną natomiast z analizy terminu wejścia w życie rozporządzeń wydanych na tej podstawie w 2021³⁵ i 2022³⁶ r. W obu przypadkach przepisy weszły w życie przed dniem 31 grudnia. Warto jednocześnie zwrócić szczególną uwagę na rozporządzenie z 2022 r., które zostało przyjęte 20 grudnia 2022 r. W uzasadnieniu projektu przedmiotowego rozporządzenia czytamy, że projektowane rozporządzenie „stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej, zgodnie z którym Rada Ministrów określa corocznie, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 31 grudnia, stawkę zwrotu podatku [...]. W związku z powyższym proponuje się wejście w życie projektowanego rozporządzenia z dniem następującym po dniu ogłoszenia”. Jak widzimy, termin wskazany w upoważnieniu ustawowym był podstawą skrócenia do minimum *vacatio legis*. Warto przypomnieć, że zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych akty normatywne mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż 14 dni wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.

Powyższy przykład pokazuje, że interpretacja terminu wskazanego w treści upoważnienia ustawowego była bardzo różna, i to na przestrzeni relatywnie krótkiego okresu.

Jako kolejny przykład wskaźmy przepisy wydane na podstawie art. 60 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii³⁷. Warto podkreślić, że w przeciwieństwie do poprzednich przykładów przedmiotowe upoważnienie ma charakter fakultatywny. Zgodnie z upoważnieniem minister właściwy do spraw klimatu może, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 31 sierpnia danego roku, zmienić wielkość udziału, o którym mowa w art. 59 pkt 1 lub 2³⁸, na kolejny rok lub lata kalendarzowe, biorąc pod uwagę rodzaj podmiotu zobowiązanego, ilość wytworzonej energii elektrycznej w mikroinstalacjach i w małych instalacjach, zobowiązania wynikające

35 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2021 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2022 r. (Dz. U. poz. 2266).

36 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2023 r. (Dz. U. poz. 2832).

37 Dz. U. z 2022 r. poz. 1378 z późn. zm.

38 Tj. udziału energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w sprzedaży energii elektrycznej.

z umów międzynarodowych, dotychczasową wielkość udziału energii elektrycznej i paliw pozyskiwanych z odnawialnych źródeł energii w ogólnej ilości energii i paliw zużywanych w energetyce oraz w transporcie, ilość wytworzonego biogazu rolniczego, a także wysokość ceny energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym.

Dotychczas wydano na podstawie tego przepisu cztery rozporządzenia. Ich analiza pokazuje jednoznacznie, że w przypadku realizacji tego upoważnienia ustawowego prawodawca zakładał, że rozporządzenie powinno w terminie określonym w upoważnieniu nie tylko zostać ogłoszone, lecz także wejść w życie. W przypadku rozporządzenia z 2017 r. akt wszedł w życie z dniem 30 sierpnia 2017 r., natomiast rozporządzenie z 2020 r. weszło w życie z dniem 31 sierpnia 2020 r. Co więcej, w uzasadnieniu projektu także jednoznacznie wskazywano, że intencją prawodawcy jest to, aby rozporządzenie weszło w życie do dnia określonego w upoważnieniu ustawowym. W uzasadnieniu projektu rozporządzenia z 2020 r. czytamy: „Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 31 sierpnia 2020 r. Pilny termin wejścia w życie i, w konsekwencji, skrócenie *vacatio legis* niniejszego projektu rozporządzenia, uzasadniony jest bliskim upływem terminu, w którym, zgodnie z ustawą, możliwa jest zmiana wielkości udziału, o którym mowa w art. 59 pkt 1 lub 2 ustawy, na kolejny rok lub lata kalendarzowe. Zmiana wielkości tego udziału może nastąpić nie później niż do 31 sierpnia roku”³⁹.

W przypadku rozporządzeń z 2021 i 2022 r. akt przewidywał standardowe 14-dniowe *vacatio legis*. Co jednak z naszego punktu widzenia istotne, akty zostały wydane odpowiednio wcześniej i zostały ogłoszone w terminach, które pozwoliły na wejście w życie rozporządzeń odpowiednio 27 sierpnia 2021 r.⁴⁰ i 11 sierpnia 2022 r.⁴¹.

Drugi przykład upoważnienia fakultatywnego pochodzi z ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych⁴². Na podstawie art. 3 ust. 5

39 Serwis RPL, <https://legislacja.gov.pl/projekt/12336051> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

40 Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 sierpnia 2021 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2022 r. (Dz. U. poz. 1467).

41 Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2023 r. (Dz. U. z 1566).

42 Dz. U. z 2020 r. poz. 1689.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji może określić do dnia 31 lipca każdego roku, w drodze rozporządzenia, niższą wysokość opłat abonamentowych na następny rok kalendarzowy. Do końca 2018 r. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji mogła określić niższą wysokość opłat abonamentowych do dnia 31 maja⁴³. Termin ten został wydłużony ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o opłatach abonamentowych⁴⁴. W uzasadnieniu wskazano, że zmiana wynikała „z konieczności dostosowania terminu na wydanie rozporządzenia do terminów opracowywania sprawozdań i planów programowo-finansowych wynikających z ustawy o radiofonii i telewizji”⁴⁵.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji od 2005 r. wydała na przytoczonej podstawie 19 aktów wykonawczych. Za każdym razem w rozporządzeniu określono 14-dniowe *vacatio legis*. Co warte podkreślenia, tylko siedmiokrotnie akt wszedł w życie przed terminem wskazanym w upoważnieniu ustawowym.

Przytoczony przykład jest jednak ciekawy także z innego powodu. Otóż dwukrotnie w 18-letniej historii tej regulacji rozporządzenie było zmieniane. Jak wynika z uzasadnienia projektu jednego z rozporządzeń nowelizujących – rozporządzenia z dnia 1 grudnia 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczenie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2016 r.⁴⁶ – rozporządzenie zostało wydane ze względu na konieczność korekty wyliczeń stawki opłaty abonamentowej uwzględnionych w rozporządzeniu nowelizowanym⁴⁷. Co więcej, wskazano,

43 Wysokość opłat abonamentowych na okres od dnia 1 października 2005 r. do dnia 31 grudnia 2005 r., na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy, miała zostać ogłoszona w terminie do dnia 30 czerwca 2005 r. Jednocześnie w art. 14 ust. 3 ustawy wskazano, że na 2006 r. czynności, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 5 (tj. ogłoszenie w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” stawki kwotowej opłat abonamentowych na następny rok kalendarzowy i określenie w drodze rozporządzenia niższej wysokości opłat abonamentowych na następny rok kalendarzowy), Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji dokona do dnia 30 czerwca 2005 r.

44 Dz. U. poz. 1717.

45 Zob. druk nr 2501, <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2501> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

46 Dz. U. poz. 2043.

47 Tj. w rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 19 maja 2015 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczenie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2016 r. (Dz. U. poz. 750).

że w związku z „koniecznością jak najszybszego zweryfikowania wysokości opłaty abonamentowej za używanie odbiornika telewizyjnego albo odbiornika radiofonicznego i telewizyjnego w 2016 roku rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia”.

Choć celem niniejszego artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie dotyczące interpretacji terminu wydania rozporządzenia wskazanego w upoważnieniu ustawowym, to jednak nie sposób nie odnieść się do kwestii możliwości nowelizacji rozporządzenia po tym terminie. Wydaje się, że nie istnieją wystarczające podstawy do tego, aby uznać, że nie ma możliwości wydania takiego rozporządzenia nowelizacyjnego. Należy jednak przyjąć, że jest to możliwe wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, wynikających z przyczyn obiektywnych, a zmiany nie powinny mieć negatywnych konsekwencji dla adresatów.

3.3. Wnioski

Można założyć, że w żadnym z opisanych przypadków nie uznano za wystarczający sam fakt wydania rozporządzenia. Praktyka jednoznacznie odrzuciła interpretację, zgodnie z którą termin wskazany w upoważnieniu miałby się odnosić wyłącznie do wydania aktu wykonawczego. Przypomnijmy, że jakkolwiek organ określa w drodze rozporządzenia dany zakres spraw w momencie wydania aktu, to jednak do chwili ogłoszenia rozwiązania tam zawarte mogą ulec zmianie. W chwili publikacji w dzienniku urzędowym spełniany jest podstawowy, konstytucyjny warunek wejścia przepisów w życie, a możliwości zmiany są już znacząco ograniczone. Głównym argumentem przemawiającym za tym rozwiązaniem jest fakt, że od momentu ogłoszenia akt staje się elementem systemu prawnego. Dopiero od tej chwili obywatel ma też możliwość oficjalnego zapoznania się z ostateczną treścią aktu, a wszelkie jego zmiany wymagają rozpoczęcia procedury legislacyjnej.

Nie oznacza to jednak, że praktyka jest jednolita. W przytoczonych przykładach brak jest jednolitej interpretacji treści upoważnień zawierających termin dla wydawania aktu wykonawczego. Na podstawie analizy praktyki można odnieść wrażenie, że za każdym razem przepis upoważnienia ustawowego określającego termin jest interpretowany na nowo.

O ile w przypadku aktów wydanych na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę uznano, że wystarczy fakt ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, i zupełnie nie brano pod uwagę

koordynacji daty wejścia w życie z terminem wskazanym w upoważnieniu, o tyle w niektórych innych przypadkach, w szczególności w przypadku aktów wydanych na podstawie przepisu ustawy dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, była to podstawa uzasadniająca nawet skrócenie *vacatio legis* poniżej 14 dni.

W podobnych sytuacjach raz prawodawca skraca termin *vacatio legis*, wskazując na konieczność wejścia w życie przepisów przed upływem terminu wskazanego w ustawie, w innych zaś wręcz nie bierze pod uwagę takiego wariantu, określając z góry termin wejścia w życie aktu wykonawczego po tym dniu. Wieloletnia praktyka stosowania takich przepisów nie pozwoliła na wypracowanie jednolitych rozwiązań, dlatego zasadne wydaje się rozstrzygnięcie tego zagadnienia w odpowiednich przepisach.

W większości przypadków uznaje się, że termin wskazany w upoważnieniu ustawowym odnosi się do daty publikacji aktu w dzienniku urzędowym. Prawodawca starał się zapewnić publikację aktu w dzienniku urzędowym przed upływem tego terminu. Przypomnijmy jednak, że „Zasady techniki prawodawczej” wprost wskazują w przytoczonym na wstępie § 127, że jeżeli zgodnie z przepisem upoważniającym organ ma określić, w drodze rozporządzenia, dany zakres spraw, oznacza to, że w dniu wejścia w życie przepisu upoważniającego powinien wejść w życie także akt wykonawczy. Konsekwentnie wydaje się zatem, że jeżeli przepis upoważniający określa inny termin realizacji upoważnienia, oznacza to analogicznie, że do tego dnia akt wykonawczy powinien wejść w życie. Jak pokazały przedstawione przykłady, za taką interpretacją opowiedziała się również znaczna część praktyki. Za taką interpretacją terminu wskazanego w upoważnieniu opowiada się także autor niniejszego artykułu.

Odrębnego rozważenia wymaga to, czy przekroczenie terminu wskazanego w upoważnieniu może mieć wpływ na obowiązywanie aktów wykonawczych, w szczególności rozporządzeń fakultatywnych. Czy upoważnienie, które daje organowi możliwość określenia czegoś w drodze rozporządzenia w danym terminie, pozwala organowi zrealizować to upoważnienie po upływie tego terminu? Praktyka pokazuje, że takiego skutku przekroczenia terminu nie brano pod uwagę. Jednocześnie należy zauważyć, że często wydawane cyklicznie akty o charakterze fakultatywnym odnoszą się do kwestii określenia niższych stawek opłat lub zwolnień, które w swoim założeniu mają na celu wesprzeć określone grupy społeczne wskazane w ustawie. Ponoszenie przez adresatów negatywnych efektów nieprawidłowości działania organu

wydającego akt wykonawczy nie jest uprawnione⁴⁸. Akty wydane cieszą się domniemaniem obowiązywania i – jak się wydaje – trudno byłoby wywieść taki skutek z obowiązujących przepisów.

Warto natomiast zauważyć, że w przypadku gdy termin wskazany w upoważnieniu jest przekraczany, jeżeli nie wynika to z obiektywnych przyczyn, ustawodawca powinien rozważyć odpowiednią zmianę przepisu upoważniającego w sposób, który zapewni możliwość jego prawidłowej realizacji.

Jednocześnie w przypadku rozporządzeń obligatoryjnych przekroczenie terminu określonego w ustawie może w pewnych sytuacjach stanowić podstawę roszczenia odszkodowawczego za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie władzy publicznej, o którym mowa w 417¹ § 4 Kodeksu cywilnego.

4. Inne akty prawne wydawane cyklicznie

4.1. Wprowadzenie

Analiza pokazuje, że wątpliwości budzi także sposób realizacji, w określonym terminie, przepisów upoważniających do wydawania aktów prawnych innych niż rozporządzenie. Wątpliwości te mają jednak odmienne podłoże. W przypadku formułowania przepisów upoważniających do wydania obwieszczeń lub komunikatów używa się określenia, zgodnie z którym organ „ogłosi, w formie komunikatu” lub „ogłosi, w drodze obwieszczenia” dane informacje. W przypadku tych upoważnień niejasny pozostaje sposób interpretacji wyrazu „ogłaszać”.

Z punktu widzenia czytelności i jednoznaczności przepisów jedną z najbardziej istotnych zasad techniki prawodawczej, która wynika też z zasady

48 Warto przytoczyć słowa Marcina Jędraszka, który analizując kwestię przepisów tymczasowo utrzymujących w mocy rozporządzenia, wskazał: „Badania pozwalają też zaprzeczyć pewnej «obiegowej» opinii, zgodnie z którą zastosowanie przez ustawodawcę klauzuli terminowej drugiego typu skutecznie skłania organy obowiązane do wydawania rozporządzeń do terminowego wywiązywania się z nałożonych na nie obowiązków. Opinia ta okazała się fałszywa a w konsekwencji klauzule, o których mowa okazują się bardzo ryzykowne. Niewydanie nowych aktów wykonawczych przed upływem utraty mocy obowiązującej aktów do «starej» ustawy powoduje, że w systemie prawnym powstają luki”, *idem*, *Źródła prawa: rozporządzenia. Terminowość wydawania aktów wykonawczych*, „Przegląd Legislacyjny” 2001, nr 2, s. 34–39.

określoności prawa, jest reguła, zgodnie z którą do oznaczenia jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami⁴⁹. Jak zaznacza Andrzej Malinowski, „tekst spójny terminologicznie posługuje się jednoznacznymi zasobami terminologicznymi, o ściśle określonych powiązaniach zakresowych [...]. Jednemu terminowi przypisane jest w jednym tekście prawnym wyłącznie jedno znaczenie, zaś jednemu znaczeniu powinien być przypisany tylko jeden termin (co wiąże się z zakazem używania synonimów). Powstaje w ten sposób jedno-jednoznaczne przyporządkowanie terminów i ich znaczeń, dzięki czemu unika się wieloznaczności, sprzeczności i wątpliwości co do znaczenia terminu [...]. Dany termin powinien być stosowany jednolicie w odniesieniu do tego samego pojęcia, a inne pojęcie należy wyrazić innym terminem”⁵⁰.

Stosowanie się do reguły ujętej w przytoczonym fragmencie pozwala uniknąć wielu problemów interpretacyjnych. Jak się wydaje, nie powinno to nastęrczać trudności. Cóż bowiem może stać na przeszkodzie, by użyć po prostu tego samego ciągu znaków do oznaczenia jednego określenia, a różnego ciągu znaków do oznaczenia różnych określeń? W praktyce okazuje się to jednak niekiedy trudne do zrealizowania.

Zgodnie ze słownikiem języka polskiego określenie „ogłaszać” oznacza „podać do publicznej wiadomości, wydać coś w formie publikacji, publicznie nadać komuś jakiś tytuł, godność”⁵¹.

W Konstytucji określenie „ogłaszać” pojawia się kilkakrotnie. Za każdym razem mowa jest o podaniu czegoś do publicznej wiadomości. Można jedynie rozróżnić przypadki, kiedy mowa jest o ogłaszaniu bez doprecyzowania jego formy – tak jest np. w art. 45 ust. 2 zd. drugie, gdzie wskazuje się, że wyrok sądu „ogłaszany jest publicznie”, oraz w art. 73, zgodnie z którym każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz „ogłaszania ich wyników”. W innych przypadkach Konstytucja posługuje się określeniem „ogłaszać” w kontekście publikacji w dzienniku urzędowym.

W art. 88 wskazuje się ogólnie, że warunkiem wejścia w życie ustaw, rozporządzeń oraz aktów prawa miejscowego jest „ich ogłoszenie”, którego „zasady i tryb” określa ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych

49 Zob. § 10 „Zasad techniki prawodawczej”.

50 A. Malinowski, *Błędy w definicjach legalnych* [w:] *Błędy formalne w tekstach prawnych*, Warszawa 2020, s. 48.

51 <https://sjp.pwn.pl/slovníki/og%C5%82asza%C4%87.html> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

innych aktów prawnych. Zgodnie z tą ustawą akty prawne są ogłaszane w dzienniku urzędowym w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne⁵², chyba że ustawa stanowi inaczej. Jednocześnie w art. 6 ustawa określa sposób liczenia terminów wejścia w życie aktów prawnych. Zgodnie z tym przepisem terminy te liczy się od momentu ogłoszenia w dzienniku urzędowym.

Wydaje się zatem, że określenie „ogłaszać”, pojawiające się w tytule samej ustawy, powinno być używane jednolicie. Mając na względzie przytoczone wcześniej przepisy, można założyć, że ogłoszenie oznacza publikację w dzienniku urzędowym. W art. 16 ustawy czytamy jednak, że Marszałek Sejmu „ogłasza tekst jednolity ustawy nie rzadziej niż raz na 12 miesięcy”, jeżeli była ona nowelizowana, a teksty jednolite aktów normatywnych innych niż ustawa „ogłasza organ właściwy do wydania aktu normatywnego”. O ile doktryna wyjaśniła, od kiedy należy wskazany powyżej termin liczyć (od dnia wejścia w życie nowelizacji), o tyle nadal wątpliwości może budzić to, co realizuje ten przepis oraz kto jest jego adresatem. Należy zaznaczyć, że za terminowe wydawanie dziennika urzędowego odpowiada organ wydający dany dziennik. Na podstawie przytoczonego przepisu Marszałek Sejmu przekazuje podpisane obwieszczenie do ogłoszenia, nie ma on jednak bezpośredniego wpływu na jego faktyczne pojawienie się w dzienniku urzędowym.

Warto przytoczyć jednocześnie art. 18 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, zgodnie z którym „błędy w tekście jednolitym aktu normatywnego polegające na niezgodności jego tekstu ogłoszonego w dzienniku urzędowym z tekstem aktu uwzględniającym wszystkie zmiany dokonane do czasu ogłoszenia tekstu jednolitego prostoje [...] organ, który ogłosił tekst jednolity”. Analiza merytoryczna oraz utarta praktyka wskazują, że w tym przypadku „organem, który ogłosił tekst jednolity”, jest organ, który dane obwieszczenie wydał.

Można zatem uznać, że w omawianym powyżej przypadku określenie „ogłaszać” nie odnosi się bezpośrednio do czynności ogłoszenia aktu w dzienniku urzędowym, lecz jest użyte w znaczeniu „wydać akt prawny”. Można jednak także założyć, że jest to swego rodzaju skrót myślowy, wskazujący, że organ ma obowiązek wydać akt i skierować do ogłoszenia w terminie, który

52 Dz. U. z 2019 r. poz. 700, 730 i 84.

pozwole na ogłoszenie danego aktu w dzienniku urzędowym przed upływem terminu określonego w ustawie.

Analogiczne wątpliwości powstają w przypadku realizacji upoważnień innych aktów prawnych. W szczególności wątpliwości budzi to, czy określony w upoważnieniu termin odnosi się do ogłoszenia w dzienniku urzędowym, czy też do momentu wydania aktu. Aby lepiej zobrazować te wątpliwości, raz jeszcze spróbujmy przeanalizować kilka przykładów.

4.2. Analiza praktyki

Jako pierwszy przykład wskaźmy akty wydawane na podstawie art. 40c ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych⁵³, zgodnie z którym Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do dnia 15 maja każdego roku, wskaźnik rocznej waloryzacji.

Analiza sposobu realizacji przytoczonego przepisu nie pozwala na jednoznaczną ocenę, w szczególności z powodu często bardzo krótkiego terminu między datą aktu a datą publikacji, czy intencją Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego było ogłoszenie aktu w Monitorze Polskim czy też wyłącznie wydanie aktu w terminie wskazanym w upoważnieniu. Można uznać, że praktyka przyjmuje, że analizowane przepisy, wskazujące na obowiązek ogłoszenia aktu prawnego przez organ, odnoszą się do faktu publikacji aktu w dzienniku urzędowym. Analizując daty obwieszczeń i komunikatów można jednak także zauważyć, że akty te są wydawane nierzadko w dniu, w którym upływa ustawowy termin.

Jako następny przykład wskaźmy art. 19 ust. 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza w Monitorze Polskim do końca poprzedniego roku kalendarzowego, w drodze obwieszczenia, kwotę ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składki oraz przyjętą do jej ustalenia kwotę prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia. Jednocześnie zgodnie z art. 20 ust. 4 tej ustawy Prezes Zakładu ogłasza kwotę 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, w formie komunikatu, w Monitorze Polskim, w terminie 7 dni kalendarzowych od dnia ogłoszenia przez ministra właściwego do

53 Ustawa z dnia 13 października 1997 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2707 z późn. zm.); dalej: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych.

spraw zabezpieczenia społecznego, w trybie określonym w art. 19 ust. 10, kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia. Mamy zatem w tym przypadku sytuację, w którym termin ogłoszenia jednego aktu ma bezpośredni wpływ na termin ogłoszenia drugiego.

Literalna analiza obu wyżej wymienionych przepisów nie daje jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o faktyczny termin wydania aktu na podstawie art. 20 ust. 4. W szczególności nie pozwala stwierdzić, czy termin ten biegnie od dnia podpisania przez ministra obwieszczenia w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składki, czy też od jego publikacji w Monitorze Polskim. Zwróćmy uwagę, że różnica między datą złożenia podpisu przez ministra a datą faktycznej publikacji aktu w Monitorze Polskim może wynosić nawet kilka dni, a przecież ustawowy termin określony dla Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na ogłoszenie komunikatu wynosi zaledwie 7 dni kalendarzowych.

Analiza praktyki wskazuje, że ani razu nie zdarzyło się, aby termin wydania komunikatu Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przypadał w ciągu 7 dni od dnia wydania obwieszczenia ministra. Na 10 przypadków sześciokrotnie komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych był natomiast ogłoszony w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia obwieszczenia. Co więcej, pięciokrotnie komunikat był ogłaszany 7. dnia. Takie wyniki jednoznacznie pokazują, że jako datę realizacji obowiązku traktowano dzień ogłoszenia aktu w dzienniku urzędowym.

4.3. Wnioski

Bezspornie celem omawianych upoważnień jest podanie informacji do wiadomości publicznej. Można zatem zakładać, że mowa o publikacji w dzienniku urzędowym. Jednak ani minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, ani Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ani Prezes Głównego Urzędu Statystycznego nie mają bezpośredniego wpływu na terminy wydawania Monitora Polskiego. Przypomnijmy, że zgodnie z art. 21 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych Dziennik Ustaw i Monitor Polski wydaje Prezes Rady Ministrów przy pomocy Rządowego Centrum Legislacji.

Starając się doszukać sposobu interpretacji, która pozwoli zapewnić skuteczną realizację omawianych przepisów, można założyć, że przytoczone upoważnienia nakładają na organy wydające akt prawny oraz organ wydający

dziennik urzędowy obowiązek współpracy przy zapewnieniu terminowego publikowania tych aktów prawnych. Poważne wątpliwości budzi jednak fakt nałożenia na jeden organ obowiązku, który w praktyce odnosi się także do innego organu, wydającego dziennik urzędowy. Pamiętajmy przy tym, że organ wydający dziennik urzędowy nie ma możliwości skutecznego ubiegania się o odpowiednio wczesne przekazanie aktu do ogłoszenia przez organ wydający dany akt prawny.

5. Konkluzje

Analiza praktyki pokazała, że konieczne jest wprowadzenie zmian, które pozwolą uniknąć wątpliwości w tym zakresie. Jak podkreśla się w doktrynie i orzecznictwie, treść upoważnienia powinna być określona precyzyjnie, z poszanowaniem zasady określoności prawa. Wykonując treść upoważnienia, powinniśmy być w stanie oprzeć się na wykładni literalnej bez konieczności odwoływania się do metod pozajęzykowych⁵⁴. Pytanie brzmi, w jaki sposób można zapewnić jednoznaczność przedmiotowych regulacji, rozwiewając wątpliwości na przyszłość. Jak się wydaje, można rozważać dwa kierunki rozwiązań.

Najbardziej oczywistym rozwiązaniem, jakie przychodzi na myśl, jest zmiana sposobu redagowania przepisu upoważnienia, tak aby jednoznacznie wskazywał intencję ustawodawcy. Należy jednak podkreślić, że dotychczasowe rozwiązania są stosowane od lat, dlatego zanim wprowadzimy zmiany na szeroką skalę, należy rozważyć także inne możliwości. Jedną z ważniejszych zasad legislacji jest przecież jednolitość i unikanie pochopnych zmian.

Jak wskazała Sławomira Wronkowska, niekonsekwencja prawodawcy powoduje zachwianie dyrektyw egzegezy⁵⁵. Określenie dyrektyw redagowania tekstu aktu prawnego przekłada się na dyrektywy ich późniejszej interpretacji. Dlatego też warto zauważyć, że jednym z zadań „Zasad techniki prawodawczej” jest nie tylko określenie sposobu formułowania przepisów, lecz także dawanie interpretatorom wskazówek co do interpretacji przepisów,

54 Zob. M. Wiącek, *op. cit.*, s. 182.

55 Zob. S. Wronkowska, *Technika prawodawcza*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1990, z. 1, s. 12.

które wynikają z przyjęcia jednolitych rozwiązań. Z tego też powodu wydaje się, że rozwiązaniem kompromisowym, które może pozwolić skutecznie i szybko rozwiązać wątpliwości przedstawione w niniejszym artykule, jest określenie w „Zasadach techniki prawodawczej” wzorca formułowania przepisu upoważniającego w omawianych przypadkach (wskazującego termin realizacji upoważnienia), który nawet mógłby odpowiadać wzorcowi obecnie używanemu, ze wskazaniem jednak, w jaki sposób i w jakim celu należy go stosować. Takie rozwiązanie pozwoli na zapewnienie jednolitej interpretacji, bez konieczności wprowadzania w różnych aktach prawnych kolejnych nowelizacji. Jest to rozwiązanie, które daje szansę uzyskać optymalne efekty przy minimalizacji zmian.

Analiza praktyki wskazuje ponadto, że zasadne jest wprowadzenie w przepisach obowiązku kierowania do ogłoszenia aktów z odpowiednim wyprzedzeniem, tak aby nie powstawało ryzyko przekroczenia terminu określonego w upoważnieniu. W przypadku aktów prawnych wydawanych przez członków Rady Ministrów takim miejscem mógłby być Regulamin pracy Rady Ministrów.

Krzysztof Madej

Bibliografia

- DZIAŁOCHA K., *Komentarz do artykułu 92* [w:] L. Garlicki (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. II*, Warszawa 2001.
- GRABOWSKI P., HERMANN M., *O normatywnym charakterze przepisów o wejściu w życie*, „Państwo i Prawo” 2006, nr 9.
- JĘDRZEJCZAK M., *Wejście w życie a obowiązywanie aktu normatywnego*, „Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu” 2012, nr 2.
- JĘDRASZYK M., *Źródła prawa: rozporządzenia. Terminowość wydawania aktów wykonawczych*, „Przegląd Legislacyjny” 2001, nr 2.
- KNAPIŃSKA J., *Konstytucyjne zasady formułowania upoważnień ustawowych* [w:] *Doskonalenie i standaryzacja procesu legislacyjnego – dobre praktyki opracowane w ramach projektu LEGIS*, Warszawa 2019.

- MALINOWSKI A., *Błędy w definicjach legalnych [w:] Błędy formalne w tekstach prawnych*, Warszawa 2020.
- SZMYT A. (RED.), *Konstytucyjny system źródeł prawa w praktyce*, Warszawa 2005.
- SKWARA B., *Rozporządzenie jako akt wykonawczy do ustawy w polskim prawie konstytucyjnym*, Warszawa 2010.
- WIĄCEK M., *Komentarz do art. 92 [w:] Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243*, red. L. Bosek, M. Safjan, Warszawa 2016.
- WIERCZYŃSKI G., „Obowiązywanie” a „wejście w życie” – uwagi polemiczne, „Państwo i Prawo” 2007, nr 2.
- WIERCZYŃSKI G., *Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz*, Warszawa 2016.
- WIERCZYŃSKI G., *Udostępnianie informacji jako warunek skutecznej działalności prawotwórczej*, Gdańsk 2015.
- WRONKOWSKA S., *Model rozporządzenia jako aktu wykonawczego do ustaw w świetle konstytucji i praktyki [w:] Konstytucyjny system źródeł prawa w praktyce*, red. A. Szmyt, Warszawa 2005.
- WRONKOWSKA S., *Opóźnienia w wydawaniu aktów wykonawczych i ich wpływ na funkcjonowanie porządku prawnego*, „Przegląd Legislacyjny” 2002, nr 2.
- WRONKOWSKA S., *Technika prawodawcza*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1990, z. 1.
- WRONKOWSKA S., ZIELIŃSKI M., *Komentarz do Zasad Techniki Prawodawczej*, Warszawa 2021.
- ZAJĄC W., *Określanie dnia wejścia w życie oraz utraty mocy ustaw i rozporządzeń z użyciem zwrotu „z dniem” – uwarunkowania konstytucyjnego systemu źródeł prawa a praktyka legislacyjna*, „Przegląd Legislacyjny” 2014, nr 3.

Akty prawne

- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283).
- Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2022 r. poz. 990 z późn. zm.).
- Uchwała z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461).

Ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1188).

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009 z późn. zm.).

Akty wydane na podstawie art. 19 ust. 10

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 13 października 2022 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2023 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1014).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 4 listopada 2021 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2022 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1056).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2021 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1061).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2020 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1147).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2018 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2019 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1185).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2017 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2018 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1174).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2017 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1188).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia

emerytalne i rentowe w roku 2016 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1292).

Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 listopada 2014 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2015 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia (M.P. poz. 1137).

Akty wydane na podstawie art. 20 ust. 4

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 października 2022 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1045).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1083).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 grudnia 2020 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1118).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 grudnia 2019 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1162).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 grudnia 2018 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1213).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r. przy ustalaniu podstawy

wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1214).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1227).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1306).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 grudnia 2014 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. poz. 1155).

Komunikat Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie kwoty 250% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia, stosowanej w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób, które ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie (M.P. z 2014 r. poz. 4).

Akty wydane na podstawie art. 40c ust. 6

Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2023 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 505).

Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 473).

Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 13 maja 2021 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. 448).

Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2020 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 416).

Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 12 maja 2019 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 430).

Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 476).

- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2017 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 448).
- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 13 maja 2016 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 449).
- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2015 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 404).
- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 355).
- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 15 maja 2013 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 394).
- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 14 maja 2012 r. w sprawie wskaźnika rocznej waloryzacji (M.P. poz. 299).
- Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207).

Akty wydane na podstawie art. 2 ust. 5

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2022 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. (Dz. U. poz. 1952).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2021 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r. (Dz. U. poz. 1690).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 września 2020 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r. (Dz. U. poz. 1596).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz. U. poz. 1778).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2019 r. (Dz. U. poz. 1794).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 2017 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2018 r. (Dz. U. poz. 1747).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 września 2016 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2017 r. (Dz. U. poz. 1456).

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2015 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2016 r. (Dz. U. poz. 1385).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2014 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 r. (Dz. U. poz. 1220).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2013 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2014 r. (Dz. U. poz. 1074).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2012 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 r. (Dz. U. poz. 1026).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2012 r. (Dz. U. poz. 1141).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 2010 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2011 r. (Dz. U. poz. 1288).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 września 2007 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2008 r. (Dz. U. poz. 1209).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 2006 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2007 r. (Dz. U. poz. 1227).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2005 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2006 r. (Dz. U. poz. 1469).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2005 r. (Dz. U. poz. 2062).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 września 2003 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2004 r. (Dz. U. poz. 1623).
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 846).

Akty wydane na podstawie art. 30ha

- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie wskaźnika emisji gazów cieplarnianych dla energii elektrycznej w 2023 r. (Dz. U. poz. 2671).
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie wskaźnika emisji gazów cieplarnianych dla energii elektrycznej w 2022 r. (Dz. U. poz. 2348).
- Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. z 2023 r. poz. 589).
- Ustawa z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 356 i 965).

Akty wydane na podstawie art. 4 ust. 4

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2023 r. (Dz. U. poz. 2832).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2021 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2022 r. (Dz. U. poz. 2266).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2021 r. (Dz. U. poz. 2435).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie stawki zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej na 1 litr oleju w 2020 r. (Dz. U. poz. 2489).

Ustawa dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2022 r. poz. 1378 z późn. zm).

Akty wydane na podstawie art. 60

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2023 r. (Dz. U. poz. 1566)

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 sierpnia 2021 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2022 r. (Dz. U. poz. 1467).

Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 27 sierpnia 2020 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w 2021 r. (Dz. U. poz. 1481).

Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie zmiany wielkości udziału ilościowego sumy energii elektrycznej wynikającej z umorzonych świadectw pochodzenia potwierdzających wytworzenie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w latach 2018–2019 (Dz. U. poz. 1599).

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1689).

Akty wydane na podstawie art. 3 ust. 5

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2022 r. (Dz. U. poz. 943)

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 25 maja 2021 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2022 r. (Dz. U. poz. 1014).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2021 r. (Dz. U. poz. 1328).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 4 czerwca 2019 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2020 r. (Dz. U. poz. 1174).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 10 maja 2018 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2019 r. (Dz. U. poz. 1013).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2018 r. (Dz. U. poz. 1066).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2017 r. (Dz. U. poz. 737).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 1 grudnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2016 r. (Dz. U. poz. 2043).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 19 maja 2015 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2016 r. (Dz. U. poz. 750).

- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2015 r. (Dz. U. poz. 647).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 7 maja 2013 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2014 r. (Dz. U. poz. 566).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 7 maja 2012 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2013 r. (Dz. U. poz. 543).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 13 kwietnia 2011 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2012 r. (Dz. U. poz. 548).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 6 maja 2010 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2011 r. (Dz. U. poz. 558).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 28 kwietnia 2009 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2010 r. (Dz. U. poz. 628).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 29 kwietnia 2008 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2009 r. (Dz. U. poz. 536).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 17 maja 2007 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2008 r. (Dz. U. poz. 709).
- Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2007 r. (Dz. U. poz. 656).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 23 sierpnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc (Dz. U. poz. 1428).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc w 2006 r.ku (Dz. U. poz. 878).

Rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie wysokości opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz zniżek za ich uiszczanie z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc (Dz. U. poz. 877).

Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o opłatach abonamentowych (Dz. U. poz. 1717).

Orzecznictwo

Post. TK z dnia 10 lipca 2012 r., (SK 25/10, OTK-A 2012, nr 7, poz. 88).

Wyr. TK z dnia 18 września 2006 r., (K 27/05, OTK ZU nr 8/A/2006, poz. 105).

Wyr. TK z dnia 26 października 1999 r., (K 12/99, OTK ZU nr 6/1999, poz. 120).

Źródła internetowe

Druk nr 2914, <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2914> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

Druk nr 2501, <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2501> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

<https://ppiop.rcl.gov.pl/index.php?r=upowaznienia/index> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

<https://sjp.pwn.pl/slowniki/og%C5%82asza%C4%87.html> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

Proces prawotwórczy w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego Wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego dotyczące zagadnień związanych z procesem legislacyjnym. Część II, Warszawa 2015, <https://trybunal.gov.pl/publikacje/e-publikacje> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

Salamończyk M., *Upoważnienie ustawowe do zmiany lub uchylecia rozporządzenia zawarte w odrębnym przepisie niż podstawowy przepis upoważniający [w:] Dobre praktyki legislacyjne*, https://rcl.gov.pl/arttykul_08/ (dostęp: 11 maja 2023 r.).

Serwis RPL, <https://legislacja.gov.pl/projekt/12366950/katalog/12934639#12934639>
(dostęp: 11 maja 2023 r.).

Serwis RPL, <https://legislacja.gov.pl/projekt/12336051> (dostęp: 11 maja 2023 r.).

SUMMARY

Deadline for the implementation of statutory authorizations for acts issued cyclically

The article attempts to answer the question of how to interpret the term indicated in the statutory authorization. The first part focuses on the interpretation of the command „shall determine, in a regulation, within a time limit”, considering whether the date specified in the authorization refers to the issuance of the act, its publication or entry into force of the regulation. The practice of applying selected provisions authorizing the issuance of legal acts issued cyclically within the statutory deadline was described. The lack of uniformity in the interpretation of the term specified in the authorization was demonstrated. Often, the date specified in the authorization was treated as the date of entry into force of the executive act, while in other cases, the focus was only on the announcement in the official journal without taking into consideration the possibility of the provisions entering into force before that date. The second part discusses the issue of drafting provisions, which authorize the issuance of other legal acts; in particular announcements and communications. Doubts regarding the interpretation of the term indicated in the statutory authorization had a slightly different background, which is the reason why they were discussed separately. While demonstrating the lack of consistency in the application of the authorizing provisions, some attempts were made to propose solutions that would ensure a uniform interpretation of these provisions.

Krzysztof Madej, deputy director of the Department of the Journal of Laws and Consolidated Texts at the Government Legislation Centre. During 2010–2014 he was the chief legislator at the Department of Social Law at the Government Legislation Centre. Member of the Polish Legislation Society. Since 2013 he has been conducting classes on legislative training. Author of publications in the field of social law and co-author of the commentary to the act on the social insurance system. Co-awarded with the II degree Team Award of the Rector of the Nicolaus Copernicus University in Torun for achievements in the field of science and research in 2007; ORCID: 0009-0003-7061-0074.